

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Diarienummer: LI2025/01288

li.remissvar@regeringskansliet.se

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

conny.ohman@regeringskansliet.se

Remissvar: Anmälningsskyldighet för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt krav för A-landsstatus i förnybartdirektivet

Från: Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Sveriges Allmänningsskogars Förbund (Förbundet) företräder 21 besparings- och allmänningsskogar i Dalarna, respektive Norrbotten, vilka tillsammans äger mer än 670 000 hektar skog. Dessa skogar ägs i sin tur av ca. 35 000 delägare, varav många är boende i närområdet och verksamma inom jord- och skogsbruk. Besparings- och allmänningsskogarna utmärker sig genom sitt lågintensiva överhållningsskogsbruk som innebär att man avverkar senare än de flesta andra skogsägare. Denna form av förvaltning liknar de moderna ekologiska landskapsmodellerna och producerar en stor mängd mycket högklassigt virke, samtidigt som man gynnar den biologiska mångfalden och binder kol i skogen under längre tid än genomsnittlig svensk skogsförvaltning.

Förbundet understryker det faktum att våra medlemmars skogar har skötts med ett lågintensivt överhållningsskogsbruk i mer än 150 år och resultatet av detta är större, sammanhängande skogsområden som alltid har en stor andel skog som är slutavverkningsmogen, eller äldre. Vissa delmängder avverkas, medan andra sparas och detta leder till att våra medlemmars skogar fungerar som ekologiska landskap som binder stora mängder kol under längre tid. Våra medlemmars skogsskötsel har tveklöst även varit gynnsam för den biologiska mångfalden.

Förbundet ser, utöver promemorians syfte, positivt på ambitionen att försöka definiera begreppen "urskog" och "gammal skog" då dessa ofta används felaktigt. I dagens skogsdebatt och i flera medierapporteringar används framför allt begreppet "urskog" på ett missvisande och ibland ohederligt sätt. Att formulera tydliga definitioner kan förhoppningsvis i förlängningen skapa ett fundament för mer saklig debatt och medierapportering. Däremot ser vi risken för ökad administrativ kostnad för flera av våra medlemmar när de skall planera skogsbruksåtgärder i skog med så höga naturvärden att de behöver ta ställning till om den är "urskog" eller "gammal skog".

I Skogsstyrelsens rapport 2024/09 står det tydligt att begreppet "gammal skog", utöver att innehålla flertalet bidragande kriterier, skall definieras: *"Den grundytvägda medelåldern i beståndet är ≥ 180 år i norra Sverige eller ≥ 160 år i södra Sverige. Eller så har det äldsta trädskiktet, bestående av ett stort antal trädindivider per hektar, uppnått en ålder ≥ 200 år i norra Sverige eller ≥ 180 år i södra Sverige"*.

Dessa åldersgränser kan tyckas rimliga för ett mer intensivt skogsbruk där man ägnar sig åt trakthyggesbruk och avverkar kring lägsta slutavverkningens ålder för att sedan plantera ny skog. I aktuell promemoria nämns att "gammal skog" **ej** omfattar bestånd för vilka det finns belägg för att de är föremål för aktiv produktiv förvaltning. Detta borde således inbegripa lågintensiva skogsbrukssystem (överhållningsskogsbruk). Rent konkret kan begreppet "gammal skog" leda till brukandesvårigheter för besparings- och allmänningsskogarna om nämnda åldersgränser blir vägledande. Anledningen till detta är att man i generationer ägnat sig i stor utsträckning till tidigare nämnt överhållningsskogsbruk, naturlig förnygring och kvarlämnade överståndare/fröträd. Detta är en pågående markanvändning, om än lågintensiv dito. I Skogsstyrelsens rapport definieras "stort antal trädindivider" som ett minimum om 30 st./ha. Detta motsvarar 4–5 % av träden, vilket kommer göra det svårt att fortsätta med överhållning, lämnad hänsyn och naturlig förnygring.

För övrigt bör även tilläggas att även det mer intensiva skogsbruket, där man lämnar mer än 4–5 % som generell hänsyn vid slutavverkning på sikt ytterligare kommer problematisera definitionen av "gammal skog".

Därför yrkar Förbundet på ett förtydligande av promemorians del där man anger att hänsyn skall tas till förvaltningen. Detta tolkar vi som att skogsägare vilka överhåller sin skog som del av sin planering inte kommer få denna klassad som "gammal skog" och därmed inte tvingas till samråd enligt 12 kap. 6 § - och detta oavsett ålder, antal överståndare/fröträd, storlek på bestånden eller hur förnygring gått till.

Ersättningsfrågan hanteras väldigt kort och slentrianmässigt i remissen och vi ser en fara i att förslagen i denna remiss leder till en situation liknande den som artskyddet orsakat

många skogsägare vilka fråntagits brukanderätten utan att ekonomisk kompensation erhållits. Därför måste markägarens berättigande till ersättning ses över om dennes skog klassas som "gammal" och via 12 kap. 6 § slutligen nekas avverkningstillstånd. Vi behöver inte mer osäkerhet i systemet likt de artskyddsdomar vilka drabbat privata skogsägare då domstolen exempelvis bedömt att intrånget inte ansetts "avsevärt", "särskilt betungande" eller inte uppfyllt krav om "speciella omständigheter".

Promemorians ambition är att i en svensk kontext definiera begreppet "gammal skog" genom att peka ut skogar med urskogslikande värden, mycket hög ålder, inhemska arter, i huvudsak naturliga processer, utvecklade strukturer och den dynamik som normalt förknippas med urskog.

Med denna ambition vill Förbundet påpeka vikten av att det på sikt inte sker någon "inflation" i definitionen av "gammal skog" som vidare leder till slentrianmässig inkludering av överhållna bestånd eller stora delar av de skogar som idag klassas som kontinuitetsskogar.

Om man jämför ansatsen med det tidigare använda nyckelbiotopsbegreppet, så var det en ambition som med tiden fick en annan definition och betydelse än dess ursprung, vilket med tiden också gjorde nyckelbiotopsbegreppet närmast oanvändbart.

Den del av promemorian där man påpekar att spår av naturvårdande skötselåtgärder, till exempel åtgärder för att öka andelen död ved eller inslag av lövträd inte skall bidra till att klassa skog som "gammal skog", är därför värd att lyfta fram ytterligare.

I promemorian anges att *"Gammal skog omfattar inte bestånd för vilka det finns belägg för att de är föremål för aktiv produktiv förvaltning. Detta inbegriper lågintensiva skogsbrukssystem"*. Detta utlåtande är fundamentalt för våra medlemmars förvaltning och får inte bortses från. Därför måste det (som tidigare nämnt) med större tydlighet framgå att allmänningarnas överhållningsskogsbruk, ofta i kombination med naturlig förnygring och kvarlämnade överståndare/fröträd ej skall ingå i begreppet "gammal skog". Annars riskerar ansatsen som promemorian lyfter att endast resultera i att allt fler aktörer lämnar lågintensiva metoder för ett mer intensivt dito – och detta vore klart negativt för biologisk mångfald, kolcykler, intresseföreningar, samhället, virkessortiment, och skogsägaren själv.

Skogsstyrelsens arealdefinition av "gammal skog" är för liten (0,5 ha), då Finland som delar samma förutsättningar som Sverige har en 16 gånger så stor arealdefinition om 8 ha i norra halvan av landet. Sveriges definition för nordligt belägna skogar bör även den vara minst 8 ha.

Som påpekas i remissen är det viktigt med tydliga kriterier och indikatorer för att markägaren skall kunna ta ställning till om hans eller hennes skog är "urskog" eller "gammal skog". Om förslagen om krav om anmälan för samråd när skogsbruksåtgärder skall utföras i "urskog" eller "gammal skog" så måste det framgå med oomtvistlig tydlighet vilka skogar samråden berör så inte hela konceptet blir ytterligare en trubbig metod som används för intressenter att obstruera skogsbruk och binda upp domstolarnas resurser i onödan.

Nicklas Samils, Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Enviken, 2025-09-23